HESLO 2027

LÁSKA JE TRPEZLIVÁ, LÁSKA JE DOBROTIVÁ

„Zasvätení“ pre integrálne dobro mladých

Roky 1875 až 1877 boli tromi rokmi plnými významných udalostí v živote dona Bosca, Kongregácie a saleziánskej rodiny.

Od tej doby uplynulo 150 rokov, ale čas nezmenšil dopad a silu týchto udalostí, práve naopak! A s vďačnou spomienkou na minulosť nachádzame dnes schopnosť vydať sa vpred do budúcnosti. Spomínať na tieto udalosti totiž znamená čerpať z nich tú silu Ducha Svätého, ktorá podnietila dona Bosca, aby otvoril a vykročil novými cestami a ponúkol doteraz nepoznané obzory pastorácie v oblasti výchovy v prospech mladých, najmä tých najpotrebnejších.

Prvú misijnú výpravu z roku 1875 sme si ako saleziánska rodina pripomenuli a oslávili v znamení ***nádeje***. Bola to cesta prežitá v znamení Jubilea 2025, ako *pútnici nádeje*. Od tejto udalosti Kongregácia a saleziánska rodina prehĺbili povolanie obnovovať nádej v životoch mladých tým, že kráčajú spolu s nimi. Téma *„Ukotvení v nádeji, pútnici s mladými“* spájala tieto dve dôležité výročia – Jubileum 2025 a 150. výročie prvej saleziánskej misijnej výpravy – a opäť zdôraznila nádej ako dar, ktorý treba prežívať a odovzdávať novým generáciám. Byť „pútnikmi“ s mladými bolo jednoznačnou výzvou kráčať spolu s nimi ako znak a skutočnosť blízkosti a prísľub budúcnosti.

Toto poslanie pokračuje aj dnes, podporované príkladom a odvahou prvých misionárov, ktorých poslal don Bosco do Argentíny. Tento rok si pripomíname aj 150. výročie prvej misijnej výpravy (1877) našich spolusestier, Dcér Márie Pomocnice. Táto udalosť posilňuje tú víziu odvahy a apoštolskej horlivosti, ktorá ani dnes nestráca svoje čaro a svoju príťažlivosť.

Založenie Saleziánov spolupracovníkov (1876) sme si potom pripomenuli opätovným predneseným Máriinho pozvania sluhom na svadbe v Káne: *„Urobte všetko, čo vám povie“* (*Jn* 2, 5). V centre teda stojí téma ***viery*** v Ježiša. Toto pozvanie je pre nás výzvou, aby sme boli skutočnými veriacimi, slobodnými, aby sme mohli slúžiť. Takto sme objavili, ako je intuícia dona Bosca pod pôsobením Ducha pre nás aj dnes živá a aktuálna. Rovnako ako sluhovia sme povolaní počúvať hlas Márie a spolu s ňou a tak, ako ona, nasledovať to, čo nám Ježiš dnes hovorí v našej histórii.

Dostávame sa k tretiemu momentu, k daru Preventívneho systému. Práve v roku 1877 totiž don Bosco napísal *„Preventívny systém vo výchove mládeže“*. Ako kongregácia, inštitút a saleziánska rodina sme tento text dôkladne študovali, analyzovali, komentovali a uvádzali do praxe. Sme šťastnými dedičmi serióznej a hlbokej reflexie a praxe mnohých vedcov a odborníkov, ktorí nám s odbornosťou, oddanosťou a aj tvorivosťou odovzdali vzácne dedičstvo. Toto úsilie pokračuje dodnes a sme za to naozaj vďační. Vďaka tomu zostáva živá, aktuálna a významná táto výchovno-pastoračná skúsenosť, ktorá od dona Bosca až po nás dokáže nadväzovať dialóg s rôznorodými kultúrami, plodne integrovať na všetkých kontinentoch s rôznymi náboženskými tradíciami a prinášať dobré ovocie aj v náročných podmienkach. Tajomstvo nám prezrádza sám don Bosco: láska. Tá cnosť, ktorá sa dotýka

hĺbky ľudského srdca pred akoukoľvek sociálnou, kultúrnou či náboženskou kategóriou, cnosť, ktorá nepozná hranice, ktoré by ju mohli spútať.

Áno, Preventívny systém je darom charizmy, ktorá prostredníctvom saleziánskej rodiny zasahuje celý svet. Najprv ho musíme milovať a potom ho aj dobre poznať, lebo len tak si budeme čoraz viac uvedomovať zodpovednosť voči daru, ktorý nám bol zverený. Musíme s ním zaobchádzať s pokorou a rozvahou, aby sme za každú cenu vyhli povrchnému prístupu. Pri stretnutí s Preventívnym systémom sme všetci povolaní uznať, že sme nositeľmi proroctva aj odbornosti. Charizma a odbornosť kráčajú spoločne pre celkové dobro mladých.

Vo svetle tejto cesty oznamujem, že témou HESLA 2027 bude:

LÁSKA JE TRPEZLIVÁ, LÁSKA JE DOBROTIVÁ

„Zasvätení" pre integrálne dobro mladých.

Názov vychádza zo slov hymnu na lásku svätého Pavla, o ktorej don Bosco sám píše, že je základom Preventívneho systému: „Prax tohto systému sa celkom opiera o slová svätého Pavla, ktorý hovorí: Láska je trpezlivá a dobrotivá; všetko znáša, ale všetko dúfa a všetko vydrží".

Druhá časť je výzvou, aby sme boli **„zasvätení"** pre dobro mladých. Toto volanie, aby sme boli **„zasvätení"** pre dobro mladých, píše až dvakrát sám don Bosco: *Direktor teda musí byť úplne **zasvätený** pre svojich zverencov.* A neskôr to zdôrazňuje, keď píše, že *vychovávateľ je človek zasvätený dobru svojich zverencov, musí byť pripravený čeliť každej prekážke, každej námahou, aby dosiahol svoj cieľ, ktorým je občianska, morálna a vedecká výchova svojich zverencov.*

V svetle týchto myšlienok bude HESLO 2027 rozdelené na dve časti. **I. ČASŤ** bude venovaná hlbšiemu štúdiu kontextu chvály na lásku svätého Pavla, ktorá sa nachádza v 13. kapitole Listu Korinťanom. Práve v celom úseku (*1 Kor* 12, 31b–14,1a) je láska vnímaná ako „najvznešenejšia cesta": cesta, ktorá vedie k zjednoteniu s Kristom a umožňuje plne naplniť vlastnú existenciu.

Láska je cesta

Chvála lásky, ktorá je v ňom obsiahnutá, vznikla ako odpoveď na konkrétnu situáciu. Komunita v Korinte je rozdelená, panujú v nej rivalita a správanie, ktoré nie je v súlade s evanjeliom. Namiesto hľadania spoločného dobra prevládli pýcha a súťaživosť. Toto je kontext, v ktorom Pavol ukazuje „najvznešenejšiu cestu": lásku.

Je to kritérium, ktoré nám umožňuje overiť pravosť kresťanského života a posúdiť každý dar, voľbu a čin. Môžeme hovoriť všetkými jazykmi, poznať Božie tajomstvá, mať mimoriadnu vieru a vykonávať hrdinské činy; ale bez lásky sme len prázdny zvuk a všetko, čo robíme, stráca svoju najhlbšiu hodnotu.

Nestačí teda len navonok konať dobro: musíme sa zamyslieť nad duchom, ktorý oživuje naše činy. Darované dary nie sú osobným majetkom ani prostriedkami na seba presadenie. Boli nám zverené, aby sme ich dali do služby druhým a stali sa spoločným dobrom.

Pre saleziánsku rodinu je návrat ku kontextu hymnu na lásku výzvou na preskúmanie toho, ako môžeme podporovať procesy a cesty, v ktorých– prostredníctvom čoraz autentickejšej pastoračnej lásky – sa stávame podobnejšími Kristovi pre dobro mladých.

Keď svätý Pavol tvrdí, že láska nikdy neprestane, vyzýva korintskú komunitu, aby nezabudla na hlbokú pravdu: že charizmy a poznanie patria do prítomnosti a sú čiastočnými skutočnosťami; len láska zostáva navždy, lebo má účasť na samotnom Božom živote. Viera, nádej a láska definujú kresťanskú existenciu, ale „najväčšia“ (mohli by sme povedať, že je srdcom, stredobodom) je láska. Posolstvo, ktoré pre nás platí aj dnes a ktoré sa stáva záväzkom: „Usilujte sa o lásku.“ Záväzok, ktorý vyžaduje odvahu a vytrvalosť, lebo láska, dar Ducha, je našou každodennou cestou aj konečným cieľom: napodobňovať Krista na ceste k plnému spoločenstvu s Bohom. Byť „zasvätení“ tým, že podporujeme pedagogiku stretnutia, pripravení rozpoznať duchovný smäd, ktorý prebýva v srdciach mladých, múdri a veľkorysí pri ich sprevádzaní po cestách a prostredníctvom vhodných pastoračných procesov.

V **II. ČASTI** sa zameriame na interpretáciu Preventívneho systému a jeho troch pilierov vo svetle výziev, ktoré nás obklopujú a ktorým musíme čeliť.

Rozum – pedagogika stretnutia.

Znovu objavme Preventívny systém dona Bosca ako skutočnú pedagogiku stretnutia. V strede výchovnej činnosti nie sú v prvom rade programy, aktivity či štruktúry, ale každý konkrétny mladý človek so svojím menom, svojím príbehom, svojimi otázkami a potenciálom, ktorý v sebe nosí.

Výchovné stretnutie nevzniká len preto, že sa dospelý a mladý človek nachádzajú na tom istom mieste. Je potrebné, aby vychovávateľ urobil prvý krok, prekonal vzdialenosť a s rešpektom a empatiou vstúpil do situácie druhého. Stretnutie znamená venovať pozornosť nielen slovám, ale aj tichu. Vyžaduje si to čas, autentickosť a ochotu nechať si klásť otázky. Mladí ľudia ľahko rozpoznajú, či je prijatie úprimné, alebo len formálne.

Prijímať však neznamená obmedziť sa len na akceptovanie mladého človeka v jeho súčasnej situácii. Znamená to aj pomáhať mu objaviť, čím sa môže stať, a ponúkať mu nové obzory a výzvy, ktoré v ňom vzbudia túžbu, zvedavosť a nádej. To všetko pri rešpektovaní jeho slobody, pretože mladý človek nie je pasívnym objektom výchovného zásahu, ale partnerom v dialógu, ba dokonca hlavným aktérom.

Pedagogika stretnutia si vyžaduje aj skutočne prijímajúce prostredie. Skúsenosť z Valdocca nám pripomína, že na prvom mieste je osoba a až potom inštitúcia, najprv uspokojená potreba a až potom štruktúra, ktorá má na ňu reagovať. Aj dnes mnohí mladí hľadajú prijatie, bez toho, aby dokázali jasne vyjadriť svoju prosbu. Môžu zažívať osamelosť, neistotu, strach z budúcnosti a pocit bezvýznamnosti alebo nedostatok dôveryhodných dospelých.

Saleziánsky dvor symbolizuje miesto, kde sa vzdialenosti zmenšujú a vychovávateľ sa stáva prístupnejším. Pri zdieľaní každodenného života môže osobne spoznať mladých a v správnom okamihu im venovať to krátke a významné „slovko do ucha“, ktoré je saleziánskej tradícii tak drahé.

Nakoniec, žiadny vychovávateľ nemôže sprevádzať sám. Život mladých sa odohráva v rodine, v škole, v športe, v práci, v združeniach, na ulici a v digitálnom prostredí. Je preto potrebná sieť autentických dospelých a spoľahlivých inštitúcií.

Výchovno-pastoračná komunita musí zapojiť saleziánov, laikov, rodiny a miestne organizácie, pričom musí predovšetkým uznať hlavnú úlohu mladých. Výchovná sieť sa nesmie budovať len pre nich, ale spolu s nimi, počúvajúc ich hlas a umožňujúc, aby tento hlas konkrétne usmerňoval rozhodnutia spoločenstva.

Náboženstvo – rozpoznať duchovný smäd

Preventívny systém dona Bosca nie je len pedagogickou metódou, ale skutočnou a autentickou duchovnou a výchovnou skúsenosťou. Pre dona Bosca vychovávať znamená zviditeľniť Božiu prozreteľnú lásku a premeniť vzťah s mladými na konkrétnu formu evanjelizácie.

Človek nemôže byť zredukovaný na súbor zručností alebo funkcií. Každý mladý človek je tvár, príbeh a povolanie. Jeho integrálny rast spočíva aj v objavovaní života ako daru prijatého od Boha a ako povolania k bratstvu, zodpovednosti a darovaniu seba samého. Na tejto ceste schopnosť rozpoznať túto túžbu zohráva kľúčovú úlohu a rozvíja sa v troch smeroch: rozpoznávať mladých s ich otázkami, vychovávať ich k tomu, aby rozpoznali hlas, ktorý volá z hĺbky ich srdca, a spolu s nimi rozpoznávať prítomnosť živého Boha v ich živote.

Rozpoznávať otázky mladých neznamená len zhromažďovať informácie. Je to stretnutie dvoch slobôd, schopné premeniť tak toho, kto hovorí, ako aj toho, kto počúva. Vyžaduje si čas, pokoru, trpezlivosť a ochotu nechať sa do toho vtiahnuť. Ponúknuť mladému človeku autentický priestor, kde môže objaviť to, čo má v srdci, pomáhať mu pomenovať a vyjadriť túžby, pochybnosti a otázky, lepšie pochopiť to, čo prežíva, a rozpoznať/znovuobjaviť svoju dôstojnosť.

Tento postoj odráža samotné konanie Boha, ktorý – ako svedčí Písmo – vychádza v ústrety volaniu svojho ľudu, najmä chudobných a malých. Dnes mnohí mladí ľudia, hoci sú neustále pripojení, zažívajú osamelosť a nedostatok uznania. Preto sa Cirkev musí vyhnúť hotovým odpovediam a s úctou prijať a uznať to, čo vyjadrujú ich otázky, niekedy aj zmätene.

Rovnako dôležité je vychovávať mladých ľudí k tomu, aby rozpoznali hlas, ktorý znie v hĺbke ich srdca. Neustály prúd informácií, oznámení a podnetov obmedzuje priestor pre ticho a hrozí, že ochudobní vnútorný život. Je preto potrebné naučiť sa stretávať samých seba vo svojich myšlienkach a pocitoch, ako aj pri hodnotení svojho správania. Don Bosco podporoval túto vnútornú reflexiu tým, že vyzýval chlapcov, aby si zhodnotili svoj deň.

Treba sa tiež naučiť rozpoznávať to, čo vyplýva z doterajšieho príbehu, nechať sa oslovovať ľuďmi, udalosťami a potrebami, s ktorými sa stretávame. Práve v načúvaní vlastnému vnútornému hlasu a hlasom, ktoré prichádzajú zvonku, sa otvára obzor životného projektu, rozmer povolania, lebo práve v rozpoznávaní týchto osobných citlivostí a otvorenosti voči druhému sa môže prejaviť Božie povolanie.

Napokon sú výchovno-pastoračné spoločenstvá povolané, aby spolu s mladými ľuďmi rozpoznávali prítomnosť živého Boha v živote každého z nich, pričom do stredu kladú jeho Slovo. Tak ako to bolo na Valdoccu, evanjelium nesmie byť len vyučované, ale musí sa dýchať v každodennom živote. Čítanie Písma, spoločná modlitba, slávenie sviatostí a spoločné rozlišovanie umožňujú mladým ľuďom rozpoznať hlas Pána a nechať sa ním viesť.

Láskavosť – sprevádzanie pastoračnej skúsenosti.

V centre Preventívneho systému je láska. Práve prostredníctvom nej môže vychovávateľ osloviť srdce mladého človeka, podporovať ho, radiť mu a v prípade potreby ho napraviť. Vzorom pastoračného sprevádzania je Ježiš, Dobrý pastier a pútnik na ceste do Emauz. On sa približuje k sklamaným učeníkom, kráča s nimi, počúva ich a osvecuje ich skúsenosť prostredníctvom Písma. Nakoniec sa dá spoznať pri lámaní chleba.

Pastoračné sprevádzanie teda znamená vykonávať službu súcitu: liečiť rany, podporovať rast a otvárať človeka stretnutiu s Bohom. Tento štýl bol prítomný na Valdoccu, kde zasvätení a laici sprevádzali mladých blízkosťou, nežnosťou, dobrotivosťou a priateľstvom: s láskavosťou.

Saleziánska ponuka sa zakladá na dôstojnosti každého mladého človeka, stvoreného na obraz Boží a nositeľa sklonu k dobru. Rozvíjať túto dôstojnosť znamená rešpektovať jeho slobodu a s empatiou prijímať jeho krehkosť a impulzy. A mať na srdci sieť vzťahov, ktoré podporujú mladého človeka. Nikto – a mladý človek to dobre vie – nerastie sám: človek zreje v rámci siete spoľahlivých vzťahov a starostlivosti.

Hoci sa Preventívny systém obracia na všetkých, prejavuje osobitnú prednosť voči najchudobnejším mladým ľuďom. Ich prítomnosť obnovuje spoločenstvo a stáva sa kritériom na overenie jeho pastoračných projektov, aby boli vždy odpoveďou, ktorá podporuje prijatie, integráciu, ochranu, spravodlivosť a milosrdenstvo.

Každý pastoračný proces, ako vieme, má za cieľ stretnutie s Kristom. Ale len ak je osvetlený autentickou láskavosťou a rešpektom, lebo viera sa nevnucuje, ale ponúka prostredníctvom svedectva, ktoré je prijímajúce a dobroprajné, prostredníctvom zvestovania a liturgie prežívaných radostne a autenticky. Postupnosť vo výchove má balzam lásky, vždy pri rešpektovaní slobody. Toto poslanie zahŕňa aj starostlivosť o tú cestu, ktorá pomáha mladým nechať sa osloviť ohľadom svojej budúcnosti, teda rozmer povolania.

Nakoniec, každý vychovávateľ vychádza z nevyhnutného predpokladu: aby mohol sprevádzať, musí sa nechať sprevádzať. Vychovávateľ môže osloviť srdcia mladých len vtedy, ak dovolí Kristovi, aby premenil jeho vlastné srdce. Sú teda potrebné pokora a neustále obrátenie: stať sa malými, aby sme prijali malých, darovať to, čo sme prijali, a zjednotiť svoje srdce v Bohu.

Záver

Vyzývam všetkých členov saleziánskej rodiny, aby sa tešili z tohto 150. výročia *„Preventívneho systému vo výchove mládeže“* a aby sa postarali, že sa stane cennou a prozreteľnou príležitosťou na hlbšie spoznanie saleziánskej charizmy a na obnovené pastoračné a výchovné nasadenie pre mladých.